

География бойынша аудандық олимпиада 2022/2023

9 сынып

Жұмыс уақыты: 2 сағат (120 минут)

---

1 бөлім: тест тапсырмалары. 1 балл бойынша 30 сұрақ.
4 жауап нұсқасы, біреуі дұрыс.

---

1. Қазақстанда қанша облыс бар?

A: 14

B: 15

C: 17

D: 18

2. Биосфераның әсерінен келесі тау жыныстарының қайсысы пайда болды?

A: Гранит

B: Құмтас

C: Әктас

D: Базальт

3. Мұның қайсысы рельефтің флювиалды түрі емес?

A: Дельта

B: Ескі арна

C: Меандр

D: Трог

4. Төмендегі ағымдардың қайсысы суық?

A: Гольфстрим

B: Оңтүстік Пассат

C: Бенгель

D: Шығыс Австралия

5. Қандай жағдайларда температураның ең жоғары тәуліктік амплитудасын байқауға болады (жазғы күнде)?

A: Күндіз ашық аспан, түнде ашық аспан

B: Күндіз ашық аспан, түнде бұлтты аспан

C: Күндіз бұлтты аспан, түнде ашық аспан

D: Күндіз бұлтты аспан, түнде бұлтты аспан

6. Ұсынылған ең кішкентай масштабты атаңыз:

A: 1:5

B: 1:250

C: 1:3000

D: 1:70000

7. Теңізге шыға алмайтын елді атаңыз:

- A: Оңтүстік Судан
- B: Эритрея
- C: Джибути
- D: Конго Республикасы

8. Аталған қорғалатын табиғи нысандардың ішінен ұлттық саябақты таңдаңыз.

- A: Қаратау
- B: Қарқаралы
- C: Алматы
- D: Қорғалжын

9. Мыс өндірілетін және өңделетін қаланы атаңыз.

- A: Талдықорған
- B: Аягөз
- C: Кен
- D: Балқаш

10. Монархияны атаңыз:

- A: Үндістан
- B: Мальдив Аралдары
- C: Бутан
- D: Непал

11. Геохронологиялық классификация бойынша мезозой дегеніміз не?

- A: Кезең
- B: Эра
- C: Эон
- D: Дәуір

12. Негізінен базальттардан тұратын аралды атаңыз.

- A: Исландия
- B: Отты Жер
- C: Куба
- D: Тасмания

13. Қазақстанда қандай топырақ кездеспейді?

- A: Сары топырақ
- B: Латеритті топырақ
- C: Құба топырақ
- D: Қара топырақ

14. Тізімдегі ең көне қалаларды атаңыз.

- A: Тараз
- B: Ақтау
- C: Орал
- D: Семей

15. Жаңартылатын таусылмайтын ресурсты атаңыз.

- A: Теңіз ағыстары
- B: Темір
- C: Жел
- D: Топырақ

16. БҰҰ болжамы бойынша, 2050 жылға қарай әлемдегі қала халқының өсімінің 35% қандай үш елге тиесілі болады?

- A: Мексика, Бразилия және Индонезия
- B: Америка Құрама Штаттары, Жапония және Кения
- C: Малайзия, Тайланд және Пәкістан
- D: Үндістан, Қытай және Нигерия

17. ОПЕК халықаралық ұйымы қай мәселелермен айналысады?

- A: Мұнай экспорты
- B: Атом энергетикасы
- C: Қара металлургияны дамыту
- D: Көмір өнеркәсібі

18. Аталған елдердің ішінен бидайдың ірі өндірушілері:

- A: Қытай мен Ресей
- B: Украина және Қазақстан;
- C: Германия және Бразилия
- D: Жапония және Италия

19. Қай елді мекен теңіз порты емес?

- A: Ақтау
- B: Баутино
- C: Атырау
- D: Құрық

20. Каспий маңы ойпаты қандай геологиялық құрылымның бөлігі болып табылады?

- A: Сарыарқа
- B: Батыс Сібір жазығы
- C: Шығыс Еуропа жазығы
- D: Тұран ойпаты

21. Теңіз көлінің айналасында орналасқан табиғи қорық:

- A: Наурыз
- B: Қорғалжын
- C: Ақсу-Жабағылы
- D: Барсакелмес

22. Қазақстанда қай жер теңіз деңгейінен ең төмен орналасқан?

- A: Балқаш-Алакөл ойпаты
- B: Зайсан иілісі
- C: Тұран ойпаты
- D: Қарақия ойпаты

23. Каспий суының тұздылығы 12% болса, бір тонна судан қанша тұз алуға болады?

- A: 12 г
- B: 1200 кг
- C: 1200 г
- D: 12 кг

24. Қазақстанда мезозой жыныстары кездесетін аумақтар:

- A. Іле ойпаты
- B. Сарыарқа
- C. Шыңғыстау
- D. Маңғыстаудағы Қаратау жотасы

25. Жаңа Зеландия атауына себеп болған "ескі" Зеландия қай елде орналасқан?

- A: Австралия
- B: Нидерланды
- C: Ұлыбритания
- D: Швеция

26. Облыс орталығы, ол Петропавлдың оңтүстігінде, Қостанайдан шығыста орналасқан:

- A. Көкшетау
- B. Қарағанды
- C. Тараз
- B. Ақтөбе

27. Әлемнің жеті кереметінің бірі қай аралда болды?

- A: Крит
- B: Микonos
- C: Родос
- D: Эвбея

28. Төрт нысанның қайсысы Скотия тақтасы деп аталады?

- A. Дрейк Тақтасы
- B. Шетланд Тақтасы
- C. Наска Тақтасы
- D. Хуан де Фука Тақтасы

29. Судың молдығы бойынша Орталық Азиядағы ең ірі өзен.

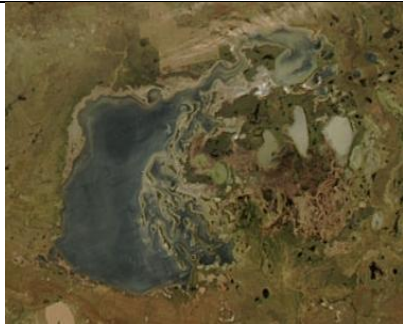

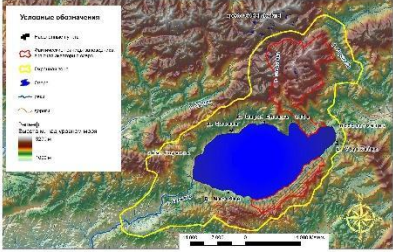

- A: Әмудария
- B: Сырдария
- C: Нұра
- D: Қаратал

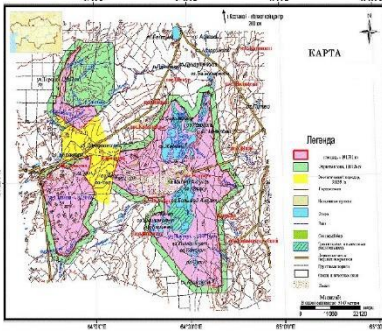
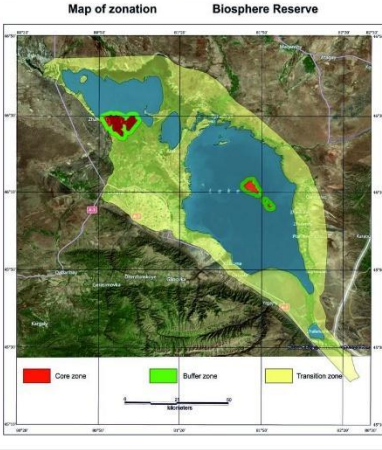
30. Оңтүстік Американың үлкен экологиялық аймақ Пантанал келесі объектілерден тұрады...

- A: Альпілік шалғындар
- B: Шөлдер
- C: Батпақтар
- D: Шөпті қауымдастықтар

2 бөлім: Кеңейтілген тапсырмалар. Жалпы 45 баллға 3 тапсырма.

А тапсырмасы: “Қорықтар”

Сурет	Жыл	Ауданы	Фактілер	Атауы	Облыс
	196 8	543 171	Сарыарқа — Солтүстік Қазақстан даласы мен көлі нысаны құрамында ЮНЕСКО-ның Бүкіләлемдік мұра тізіміне енген.		
	193 9	163 126	Қазақстанда және ТМД-да төтенше экологиялық жағдайлары бар жалғыз қорық. Жаһандық ауқымдағы экологиялық апат аймағында орналасқан.		
	197 6	102 971	Ауданы 71,3 мың га аумақта құрылды, 2007 жылы кеңейтілді. Тектоникалық шыққан көлді қамтиды.		
	192 6	131 934	Қазақстандағы ең алғашқы қорық болып табылады.		

	193 1	191 381	Құрылғаннан кейін 20 жыл өткен соң, қорық жабылды, бірақ 1966 жылы қайта қалпына келтірілді. Торғай ойпатында орналасқан.		
	199 8	65 672,01	Қорық 2010 жылдың 5 қазанында қазіргі көлеміне дейін кеңейтілді. Қорықтың оңтүстік-шығысында Жоңғар қақпасы асуы орналасқан.		

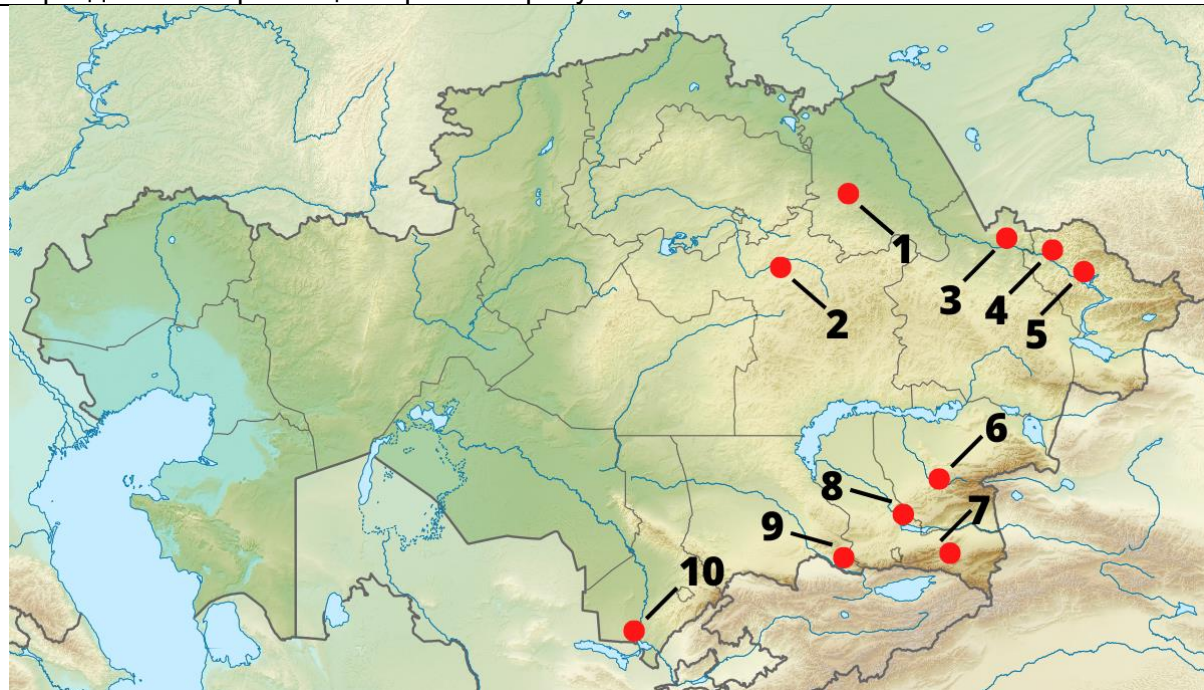
Қорық пен облыстың атауын ескере отырып, әрбір дұрыс жолақ үшін 2 балл.

Барлығы: 12 ұпай.

В тапсырмасы: “Электростанциялар”

1. Сізге картада нөмірленген 10 электр станциясы, олардың атаулары, сондай-ақ қолда бар тізімнен су электр станциялары тұрған өзендердің атаулары берілген. Қазақстан Республикасының отын-энергетикалық кешеніне қатысты сіздің біліміңіз негізінде кестеде деректерді бір дұрыс қатарға салыстырыңыз.

Картадағы электр станцияларын нөмірлеу

Электр станцияларының атаулары

Су электр станцияларының өзендері

- A. Мойнақ
- B. Шұлбі
- C. Шардара
- D. Екібастұз
- E. Қора
- F. Қапшағай
- G. Өскемен
- H. Саран
- I. Бұқтырма
- J. Қордай

- I. Ертіс
- II. Іле
- III. Шарын
- IV. Сырдария
- V. Қора

Электр станциясының атаулары	Картадағы нөмірлеу	Электр станциясының түрі (Тізімде АЭС, ЖЭС, СЭС, ЖЭС, СЭС болған жағдайда көрсетіңіз)	ГЭС өзендері (ГЭС емес адамдар үшін сызықша жасаңыз)

2. Ең көп су электр станциялары орналасқан Қазақстан өзенін анықтаңыз. [1]

.....
.....

3. Бұл өзенді гидроэлектр энергиясын өндіруде ең тиімді ететін екі физикалық-географиялық факторды келтіріңіз. [2]

.....
.....
.....
.....

Картадағы атау мен нөмірлеудің әр дұрыс сәйкестігі үшін 1 балл. Балл бағандарда екі дұрыс жауап болған жағдайда ғана беріледі.

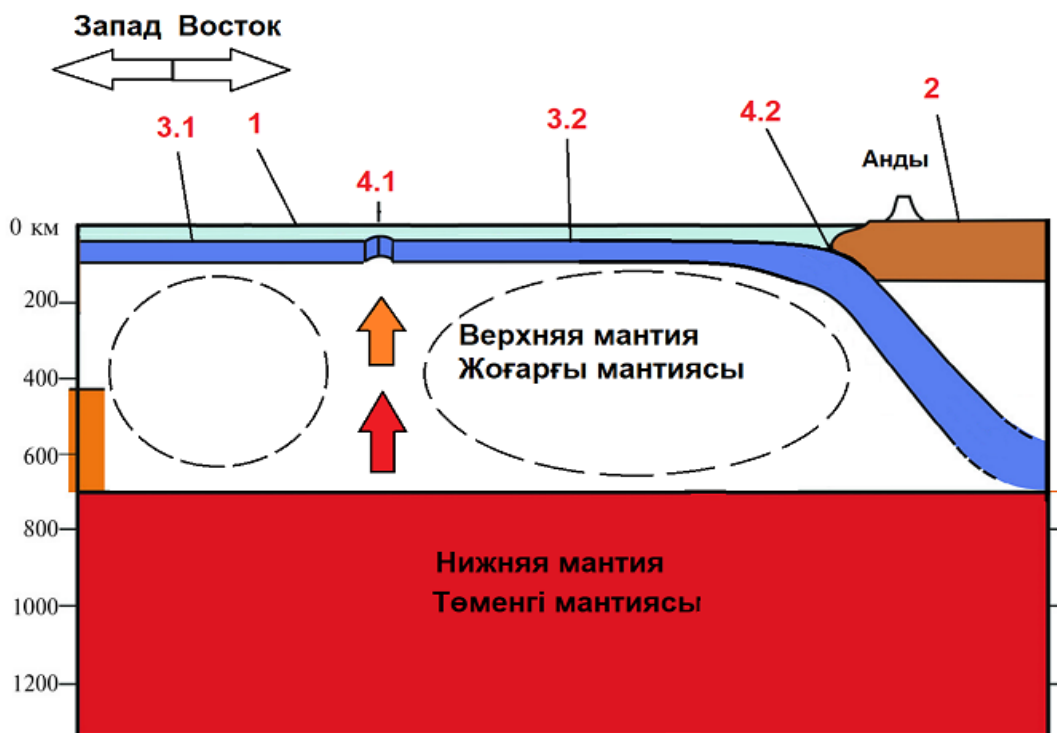
Электр станциясы мен өзен түрін дұрыс сәйкестендіру үшін 0,5 балл. Балл бағандарда екі дұрыс жауап болған жағдайда ғана беріледі.

Барлығы: 18 ұпай.

С тапсырмасы. “Тақталар”

Сізге үстіңгі және астыңғы мантиясы іргелес жер қыртысының диаграммасы берілген.

1. 1 санымен белгіленген мұхитты атаңыз. [1]
2. 2 санымен белгіленген тақтаны және оның түрін атаңыз. [2]
3. 3.1 және 3.2 сандардағы тақталарды және олардың түрін атаңыз. [3]
4. 4.1 және 4.2 бөлімдерінде болатын үдерістерді атаңыз. [2]
5. 2, 3.1, 3.2 плиталарының қозғалыс бағыттарын атаңыз. [3]
6. Неліктен 3.2 плитасы мантияға түседі? [2]

Плиталар, кез - келген басқа физикалық объект сияқты, ерікті түрде қозғалмайды - олардың қозғалысы Жердің ішкі жылуынан туындайды. Жоғарғы мантиядағы көрсеткілер ыстық магманың жер қыртысына көтерілуін көрсетеді.

7. Жоғарғы мантиядағы магманың қозғалысты сипаттайтын физикалық терминді атаңыз. [1] .....

8. Магманың 3.1 тақтасының астына және 3.2 тақтасының астына сағат тілімен немесе сағат тіліне қарсы бағытта қозғалатынын жазыңыз. [1]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Барлығы: 15 ұпай

Районная олимпиада по географии 2022/2023

9 класс

Время выполнения: 2 часа (120 минут)

Секция 1: Тестовые задания. 30 вопросов по 1 баллу.
4 варианта ответа, один из которых правильный.

---

1. Сколько областей в Казахстане?

- A: 14
- B: 15
- C: 17
- D: 18

2. Какая из следующих горных пород сформировалась под влиянием биосферы?

- A: Гранит
- B: Песчаник
- C: Известняк
- D: Базальт

3. Что из этого не является флювиальной формой рельефа?

- A: Дельта
- B: Старица
- C: Меандр
- D: Трог

4. Какое из следующих течений является холодным?

- A: Гольфстрим
- B: Южное Пассатное
- C: Бенгельское
- D: Восточно-Австралийское

5. При каких условиях можно наблюдать наибольшую суточную амплитуду температур (для летнего дня)?

- A: Ясное небо днём и ясное небо ночью
- B: Ясное небо днём и облачное небо ночью
- C: Облачное небо днём и ясное небо ночью
- D: Облачное небо днём и облачное небо ночью

6. Назовите самый мелкий масштаб из представленных:

- A: 1:5
- B: 1:250
- C: 1:3000
- D: 1:70000

7. Назовите страну, которая не имеет выхода к морю:

A: Южный Судан

B: Эритрея

C: Джибути

D: Республика Конго

8. Выберите из перечисленных охраняемых природных объектов национальный парк.

A: Каратауский

B: Каркаралинский

C: Алматинский

D: Кургальджинский

9. Назовите город, в котором как добывается, так и обрабатывается медь.

A: Талдыкорган

B: Аягоз

C: Рудный

D: Балхаш

10. Назовите монархию:

A: Индия

B: Мальдивы

C: Бутан

D: Непал

11. Чем по геохронологической классификации является мезозой?

A: Период

B: Эра

C: Эон

D: Эпоха

12. Назовите остров, который преимущественно сложен базальтами.

A: Исландия

B: Огненная Земля

C: Куба

D: Тасмания

13. Какая почва не встречается в Казахстане?

A: Лёсс

B: Латеритная

C: Каштановая

D: Чернозём

14. Назовите самый древний из перечисленных городов.

A: Тараз

B: Актау

C: Уральск

D: Семей

15. Назовите возобновляемый исчерпаемый ресурс.

- A: Морские течения
- B: Железо
- C: Ветер
- D: Почва

16. По прогнозам Организации Объединенных Наций, на какие три страны будет приходиться 35% прироста городского населения мира к 2050 году?

- A: Мексика, Бразилия и Индонезия
- B: Соединенные Штаты, Япония и Кения
- C: Малайзия, Таиланд и Пакистан
- D: Индия, Китай и Нигерия

17. Международная организация ОПЕК занимается вопросами

- A) экспорта нефти
- B: атомной энергетики
- C: развития черной металлургии
- D: угольной промышленности

18. Из перечисленных стран крупными производителями пшеницы являются:

- A) Китай и Россия
- B: Украина и Казахстан;
- C: Германия и Бразилия
- D: Япония и Италия

19. Какой населенный пункт не является морским портом?

- A) Актау
- B: Баутино
- C: Атырау
- D: Курык

20. Частью какой геологической структуры является Прикаспийская низменность?

- A: Сарыарка
- B: Западно-Сибирская равнина
- C: Восточно-Европейская равнина
- D: Туранская низменность

21. Заповедник, расположенный вокруг озера Теңіз:

- A: Наурызым
- B: Кургальджинский
- C: Аксу-Жабагылы
- D: Барсакелмес

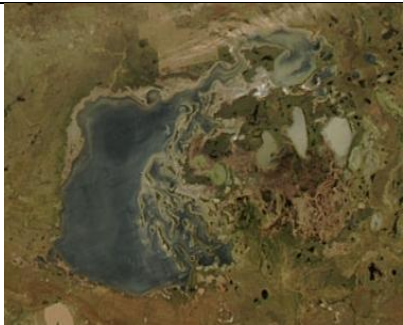
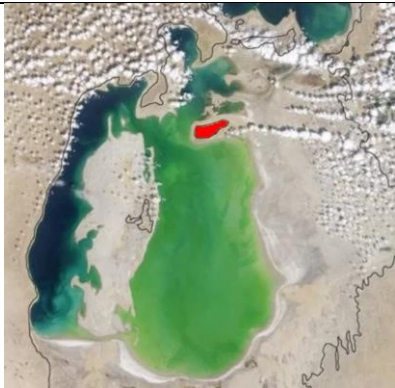

22. Какое место в Казахстане расположено ниже всего над уровнем моря?

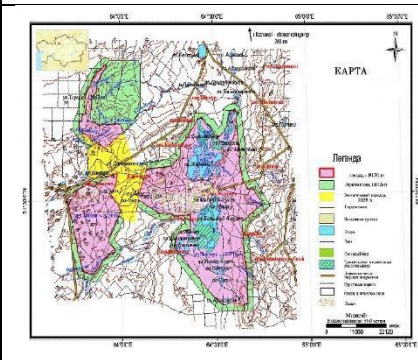
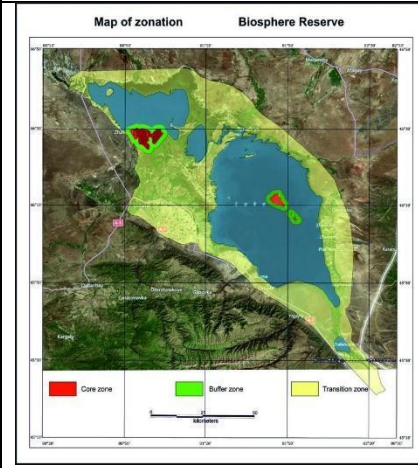
- A: Балкаш-Алакольская впадина
- B: Зайсанский прогиб
- C: Туранская низменность
- D: Впадина Каракия

23. Сколько соли можно получить из 1 тонны воды Каспия, если солёность 12‰?
- A: 12 г
  - B: 1200 кг
  - C: 1200 г
  - D: 12 кг
24. Территории, где встречаются мезозойские породы в Казахстане:
- A. Илийская впадина
  - B. Сарыарка
  - C. Чингистау
  - D. хребет Каратау в Мангыстау
25. В какой стране находится "старая" Зеландия, в честь которой была названа Новая Зеландия?
- A: Австралия
  - B: Нидерланды
  - C: Великобритания
  - D: Швеция
26. Областной центр, расположенный к югу от Петропавловска, к востоку от Костаная
- A. Кокшетау
  - B. Караганда
  - C. Тараз
  - D. Актобе
27. На каком из островов располагалось одно из семи чудес света?
- A: Крит
  - B: Миконос
  - C: Родос
  - D: Эвбея
28. Какой из четырех объектов также известен как плита Скотия?
- A. Плита Дрейка
  - B. Плита Шетланда
  - C. Плита Наска
  - D. Плита Хуана-де-Фука
29. Крупнейшая по полноводности река Центральной Азии.
- A: Амударья
  - B: Сырдарья
  - C: Нура
  - D: Каратал
30. Пантанал, большой регион Южной Америки, состоит из...
- A: Альпийских лугов
  - B: Пустынь
  - C: Болот
  - D: Травянистых сообществ

Секция 2: Развёрнутые задания. 3 задания на 45 баллов суммарно.

Задание А: «Заповедники»

Изображение	Год	Площадь	Факты	Название	Область
	1968	543 171	Входит в список Всемирного наследия ЮНЕСКО в составе объекта Сарыарка — Степи и озёра Северного Казахстана.		
	1939	163 126	Является единственным в Казахстане и СНГ заповедником с экстремальными экологическими условиями. Находится в зоне экологической катастрофы глобального масштаба.		
	1976	102 971	Был создан на территории площадью 71,3 тыс. га, в 2007 году была расширена. Включает в себя озеро тектонического происхождения.		

	1926	131 934	Является самым первым и старейшим заповедником в Казахстане.		
	1931	191 381	Спустя 20 лет после создания заповедник был закрыт, но вновь восстановлен в 1966 году. Расположен на Тургайской ложбине.		
	1998	65 672,01	Заповедник был расширен до нынешних размеров 5 октября 2010 года. К юго-востоку от заповедника расположен перевал Джунгарские ворота.		

По 2 балла за каждую правильную строку с учетом названия заповедника и области.

Итого: 12 баллов.

Задание В: «Электростанции»

1. Вам дано 10 электростанций с нумерацией на карте, их наименованиями, а также наименованиями рек, на которых стоят гидроэлектростанции из имеющегося списка. Сопоставьте вам данные в один правильный ряд в таблице на основе ваших знаний касательно топливно-энергетического комплекса Республики Казахстан.

Нумерация электростанций на карте

Названия электростанций	Реки гидроэлектростанций
А. Мойнакская В. Шульбинская С. Шардаринская D. Экибастузская Е. Коринская F. Капчагайская G. Усть-Каменогорская H. Сарань I. Бухтарминская J. Кордайская	I. Иртыш II. Или III. Чарын IV. Сырдарья V. Кора

Названия электростанции	Нумерация на карте	Тип электростанции (Укажите при наличии в списке АЭС, ТЭС, ГЭС, ВЭС, СЭС:	Реки ГЭС (для тех, что не являются ГЭС сделайте прочерк)

2. Определите реку Казахстана, на которой находится больше всего ГЭС (гидроэлектростанций). [1]

3. Приведите два физико-географических фактора, которые делают эту реку самой эффективной для производства гидроэлектроэнергии. [2]

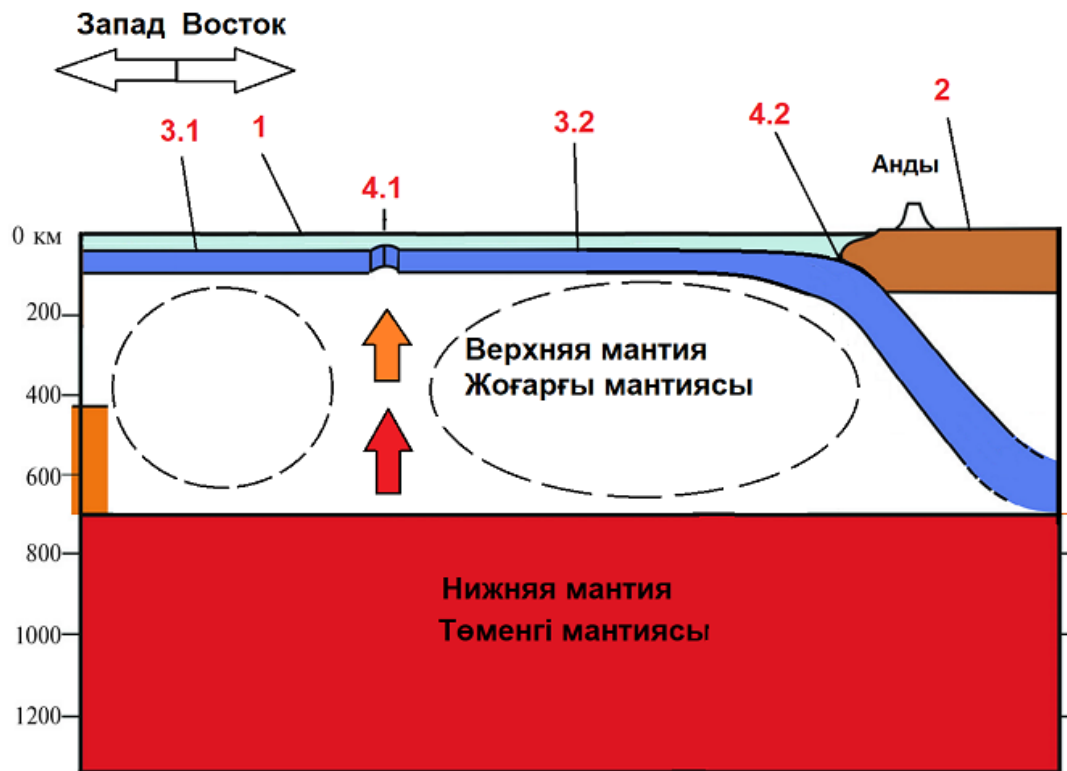
По 1 баллу за каждое правильное сопоставление названия и нумерации на карте. Балл дается только при наличии двух правильных ответов в колоннах.

По 0,5 баллов за каждое правильное сопоставление типа электростанции и реки. Балл дается только при наличии двух правильных ответов в колоннах.

Итого: 18 баллов.

Задание С. "Плиты"

Вам дана диаграмма сечения земной коры с прилегающей к ней верхней и нижней мантией.

1. Назовите океан, отмеченный цифрой 1. [1]
2. Назовите плиту, отмеченную цифрой 2, и её тип. [2]
3. Назовите плиты, отмеченную цифрами 3.1 и 3.2, и их тип. [3]
4. Назовите процессы, происходящие в участках 4.1 и 4.2. [2]
5. Назовите направления движений плит 2, 3.1, 3.2. [3]
6. Почему плита 3.2 опускается в мантию? [2]

Плиты, как и любой другой физической объект, не движутся произвольно - их движение вызвано внутренним теплом Земли. Стрелками в верхней мантии обозначен подъем горячей магмы к земной коре.

7. Назовите физический термин, который описывает движение магмы в верхней мантии [1]
8. Напишите, в какую сторону движется магма под плитой 3.1, и под плитой 3.2 - по часовой или против часовой стрелки. [1]

Итого: 15 баллов